

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE

Večna pot 2, 61000 Ljubljana, p.p. 523-X, Slovenija
 telefon: 386 61 + 1231343
 telefax . 386 61 + 273589

Poročevalska, diagnostična in prognostična
 služba za varstvo gozdov
 Gozdarski inštitut Slovenije in Gozdarski oddelek BF

Arboretum Volčji Potok
 Volčji Potok 3
 61 235 Radomlje

Zadeva: Bolezen lovorikovca, ognjenega trna in pušpana

Ob jesenskem zdravstvenem pregledu sadik v okrasni drevesnici Arboretuma Volčji Potok, dne 10. 11. 1995, smo na listih kontejnerskih sadik lovorikovca (*Prunus laurocerasus* različnih kultivarjev, pribl. 2.500 kosov) ugotovili močno okuženost z glivo *Clasterosporium carpophilum* (Lev.) Aderhold (novo ime je *Stigminta carpophila* /Lev./M.B.Ellis), ki povzroča listno luknjičavost koščičarjev; na listih, plodovih in poganjkih kontejnerskih sadik ognjenega trna (*Pyracantha coccinea* "orange glow", pribl. 1.000 kosov) močno okuženost z glivo *Spilocea pomi* Fr., ki povzroča škrlup; vzeli pa smo tudi vzorce suhih vejic pušpana (*Buxus sempervirens* "fruticosa"), da bi ugotovili povzročitelja sušenja. Pošiljamo vam obljubljene podatke o boleznih in o zatiranju iz novejšje literature.

Listna luknjičavost koščičarjev: kuži številne sadne koščičarje (češnje, višnje, breskve, nektarine, slive, cibore, mirabele, marelice, mandljevece), pa tudi vrste rodu *Prunus*, ki jih gojimo za okras (*P. laurocerasus*, *P. serotina*, *P. virginiana*, *P. davidiana*).

Bolezen ima ime po značilnosti, da se okuženi del listne površine (navadno pega, široka 3-10 mm) posuši, nato izpade in na listih ostanejo luknje, da izgledajo kot bi bili prestreljeni s šibrami. Vendar gliva ne kuži le listov, povzroča tudi plutaste pege na plodovih in deformacijo plodov, na lubju debelih vej in debel lahko povzroča rakaste nekroze, tanjše okužene veje se posušijo. Okuženi brsti odmrejo, povzroča pa tudi odmiranje cvetov.

Spomladi se oblikujejo nespojni trosi (konidiji) na okuženih delih lubja, na prejšnje leto okuženih brstih in listih. Suhi konidiji ostanejo živi več mesecev. Kalijo le v vlagi, vendar v širokem temperaturnem območju (celo pri 2-4°C), z optimumom pri 18-21°C.

Najpomembnejši dejavnik za uspešno okužbo je vlaga, ki mora trajati najmanj 24 ur. V predelih z enakomernim razporedom padavin se lahko okužbe začnejo že z odpiranjem brstov in cvetov in ugodne razmere za okužbe nato trajajo celo rastno sezono. Vendar gliva najlažje prodre v mlada, novonastala tkiva, to pa je od brstitve do konca junija.

Zatiranje: pomembno je, da so listi čim krajši čas vlažni, zato jih ne pršite pogosto, ampak redko in obilno. Zagotovite čim hitrejšo posušitev listne površine z ustreznim razmikom sadik, postavljene naj bodo na čim bolj prevetrenem delu drevesnice. Zaščita s kemičnimi sredstvi je

po podatku iz literature sigurna in enostavna, vendar jo je treba prilagoditi konkretnim razmeram okužene kulture. Ker so v Volčjem Potoku okuženi samo listi menimo, da bi bilo dovolj škropiti trikrat v rastni sezoni: ob brstenju, konec maja in sredi junija in enkrat pred zimo (oktobra-novembra). Uporabite organske fungicide (dokazano učinkoviti proti listni luknjičavosti koščičarjev so: captan, ziram, ferbam, dithianon, folpet, metiram in propineb) v priporočeni koncentraciji. Ker so sadike v kontejnerjih priporočamo tudi dopolnilno prehranjevanje s foliarnimi gnojili. Ker se posamezne sorte različno občutljive na to bolezen priporočam čim prejšnje prenehanje gojenja občutljivih sort, saj se bo bolezen pojavljala na občutljivih sortah tudi pri kupcih sadik.

Škrlup na ognjenem trnu: na kontejnerskih sadikah občutljive sorte so vsi listi odpadli, ker so bili okuženi, na vejicah pa so opazni veliki okuženi predeli lubja, ki so plutasti in prekriti s sivorjavo prevleko konidijev. Na matični rastlini v bližini so okuženi plodovi počrneli in so deformirani. Na prinešenih vzorcih smo našli nespolni štadij glive (*Spilotea pomi* Fr., sin. *Fusicladium dendriticum* /Wallr./Fuckel.), ki ga je enostavno determinirati po značilnih hruškastih olivnorjavih konidijih in po konidioforih z značilnimi zažetki. Teleomorf (spolni štadij) te glive se razvije spomladi in v njem se oblikujejo askospore (ime te oblike je *Venturia inaequalis* /Cooke/Winter).

Gliva kuži najmočnejše rastline iz rodov *Malus*, manj nevarna po literaturi naj bi bila še na rodovih *Pyrus*, *Sorbus*, *Pyracantha*, *Cotoneaster* (predvsem *C. integerrima*), *Crataegus* in *Viburnum*.

Gliva prezimuje v okuženih odpadlih listih in v okuženem lubju. Trosi kalijo na mladih listih, če je površina dovolj časa vlažna (npr. 25 ur pri 6°C ali 9 ur pri 16-24°C).

Zatiranje: Razni gojitveni ukrepi (odstranjevanje okuženega listja), ne morejo bistveno pomagati pri ohranjanju rastlin zdravih, nujno je zatiranje bolezni s kemičnimi sredstvi. Škropimo lahko po škropilnem koledarju za jabolane. Uporabljamo lahko preventivne fungicide (npr. captan), nekateri imajo celo zmožnost ozdraviti do 36 ur staro okužbo (npr. dodine, dithianon), boljši so sistemični fungicidi (npr. benomyl, tiofanat metil). Škropljenje začnemo, ko se brsti odpirajo - po trikrat škropimo v marcu in aprilu ter po dvakrat v juniju in juliju. Tudi tu velja priporočilo, da sorto Orange glow čimprej izločite iz sortimenta.

Odmiranje poganjkov pušpana: Pušpanovim grmičkom odmirajo vejice in listi. Na njih so obilno razvita trosišča glive *Volutella buxi* (Corda) Berk., ki je anamorf glive *Pseudonectria rousseleana* (Mont.) Wollenw. Opazimo jih kot drobne, bledorožnate pikice na odmrlih delih rastline. O zatiranju nismo našli podatkov, vendar je taksonomsko sorodna glivam rodu *Fusarium*, zato bi jo verjetno uspešno zatirali s pripravki na osnovi benomyla. Vendar so okužbe grmičkov pušpana v drevesnici posamične in priporočamo, da okužene vejice porežete in sežgete takoj, ko prično odmirati in se jim prične barva spreminjati v bledozeleno ali rjavo.

Sestavil :

mag. Dušan Jurc, dipl. biol.

Ljubljana, 13. 11. 1995